

Інтерв'ю з о. Михайлом Бучинським 2016 р. Б.

Отець Михайло Бучинський – адміністратор парафії Різдва Пресвятої Богородиці у місті Стебнику. Перша освіта – педагогічна: декілька років працював вчителем географії. У 1991- 1994 рр. навчався у Львівській духовній семінарії Святого Духа. На сьогодні отець Михайло є редактором «Живої води» – часопису Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ.

Отче, Ви є багатолітнім редактором «Живої води» - часопису Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ. Як Ви почали «працювати зі словом»?

Не відразу навіть здатен пригадати початки, про які йдеться у запитанні. Можна сказати, що процес входження у цю працю був поступовим. Спочатку – окремі публікації у різних періодичних виданнях, потім – співпраця з однодумцями у семінарійній газеті. У Львівській духовній семінарії Святого Духа я навчався у 1991-1994 роках. Через брак часу, а ще більше – через відсутність необхідної фахової підготовки це виглядало чистої води аматорством. Однак, це спонукало, враховуючи попередні помилки і упущення, вдосконалюватися. Без цього досвіду навіть важко уявити собі мою теперішню редакторську роботу, яка часто означає не так написання чогось власного, як радше опрацювання й редагування того, що пишуть інші. По-доброму заздрю тим людям, які мали чи мають можливість у цій ділянці отримати відповідну освіту.

Якими якостями має володіти церковний журналіст? Чи важливою є для нього богословська освіта?

Найперше він повинен бути правдомовним, адже доносить до читачів, слухачів, глядачів правду про Бога, інформацію про Церкву як установу Божу. Його завданням є розкрити

природу служіння на прикладах як духовних осіб, так і мирян. Для того, щоб писати правду, потрібна відвага. Церковний журналіст також є відповідальним за усе, що він робить. Принцип «не нашкодь!» повинен бути дієвим, адже від сказаного чи написаного слова дуже багато залежить. Нарешті підходимо до таких важливих якостей як фаховість, а звідси й поінформованість. Без пафосу відзначу, що церковні мас-медіа обіймають передові рубежі у відстоюванні правди. Тож якщо хтось має підстави запідозрити представника церковної газети чи, скажімо, інтернет-сайту, у тенденційності або, наприклад, у конформізмі, то слід пам'ятати, що кожен із нас здатен помилятися, проявляти слабкість людської натури. Але якщо фальшиві нотки у «звучанні слова» не є винятком, а стають правилом, то такому журналістові не місце у рядах тих, хто прагне відстоювати правду.

Через мас-медіа загаль дізнається, які способи уникати спокус, як поборювати гріх пропонує Церква за умов, коли суспільна думка страждає надмірним лібералізмом в оцінюванні тих чи інших явищ. Певну складність для журналіста представляє той факт, що він, будучи людиною, яка провадить свою професійну діяльність відкрито, публічно, водночас торкається питань, які є глибоко інтимними, адже складають першооснову віри тої чи іншої людини.

Що стосується богословської освіти, то вона не є конче необхідною. У журналістських рядах є багато кваліфікованих фахівців, які на досить професійному рівні працюють у царині висвітлення релігійної тематики і при цьому не мають дипломів про закінчення богословського факультету чи, наприклад, семінарійного курсу. Водночас не можна нехтувати цим фактором. Цілком зрозуміло, що людина, яка має певний багаж знань у різних ділянках богослов'я, добре знає життя Церкви зсередини, підходить до відбору, опрацювання і висвітлення інформації не спонтанно, а системно, краще зможе розкрити суть заторкуваного питання, висвітлити проблематику. Певна теологічна база відкриває можливість для глибшого розуміння тої чи іншої проблеми, шукання першопричини її з посиланням на богонатхненні джерела. Такий журналіст має більше шансів на те, щоб уникнути тенденційності у своїх публікаціях, коментарях. Тут радше слід говорити не так про людину освічену в питаннях богослов'я, а радше про воцерковленість, а звідси – здатність оцінювати з позиції Церкви ті чи інші явища і факти, які необхідно аналізувати й описувати.

Чи має Україна своїх сучасних корифеїв журналістики? Хто для Вас є авторитетом у цій сфері?

Зі зрозумілих причин для мене найближчими є друковані мас-медійні ресурси. Тому

оцінка з мого боку, наприклад, журналістів, які працюють у тих чи інших газетах буде менше страждати суб'єктивністю. Я б не насмілюся вживати слово «корифеї». А ось назвати принаймні кілька імен, які захоплюють своїми публікаціями, можна. Уже впродовж тривалого часу в газеті «Дзеркало тижня» у ділянці висвітлення релігійних проблем плідно працює Катерина Щьоткіна. Її висновки виважені, об'єктивні, вона постійно тримає руку на пульсі релігійного життя українського суспільства, пафосно висвітлює проблеми міжконфесійних стосунків.

Не можу не згадати світлої пам'яті Клару Гудзик. Кілька років тому вона відійшла у вічність, залишивши після себе багато надзвичайно цікавих публікацій у газеті «День». Людина з вищою технічною освітою, вона проявила себе гуманітарієм і зуміла значно збільшити кількість читачів цієї газети широтою поглядів, здатністю оперувати фактами, енциклопедичними знаннями, глибокою обізнаністю з реаліями релігійного життя в Україні і в світі, вмінням працювати з історичними джерелами, толерантністю висловлювань.

Розкажіть про історію і особливості єпархіального часопису «Жива вода». Як працює редколегія нашої єпархіальної газети?

У травні 2015 року ми як редакція відзначили двадцятиліття «Живої Води». Саме у травні 1995 року у світ вийшов перший номер нашої газети. А починалося тоді усе з благословення блаженної пам'яті Владика Юліяна Вороновського. Кілька місяців тривали пошуки кандидатури на місце редактора. Тож коли не вдалося знайти людину, яка б погодилася очолити редакцію, єпископ доручив редакторство мені. Абсолютна відсутність досвіду, брак кадрів, недостатня технічна база... Були й інші перешкоди у роботі, якщо говорити про перші кілька років становлення і розв'язку «Живої Води». Відтоді багато що змінилося. Ключовим моментом у діяльності газети є праця з автурою. Тому задля розширення кола дописувачів довелося налагоджувати стосунки з тими, хто міг би тематично урізноманітнити, збагатити наше видання. Богу дякувати, на пропозицію співпрацювати відгукнулися у Львові на «Радіо Воскресіння», в редакції газети «Вірую». Не залишилися осторонь представники студентства, наукової і творчої інтелігенції. На адресу редакції почали надходити листи. Було б несправедливо з мого боку залишити поза увагою те, що у найбільш відповідальні моменти редакторської праці я відчував підтримку з боку священників нашої єпархії. Це дозволяє мати тісніший контакт як з читачами, так і з дописувачами до газети. Упродовж перших кількох років існування «Живої Води» наша редакція була ініціатором семінарів для журналістів світських регіональних видань. Великим поштовхом до більш активної праці були приготування до приїзду в Україну Папи святого Івана Павла II. Саме тоді, влітку 2001-го року наша газета виходила найбільшим тиражем. Її читали як в Україні, так і поза її межами. Для мене особисто дуже корисними і повчальними були семінари для працівників мас-медіа, які на

початку 2000-х років відбувалися під егідою департаменту у справах інформації УГКЦ. Це дозволяло заповнювати очевидні прогалини у такій справі як професійна підготовка, а також обмінюватися досвідом і планувати системну роботу. Тут маю за обов'язок нагадати, що у ті роки своєрідну опіку над мас-медіа УГКЦ провадив світлої пам'яті Владика Юліян Гбур. Якщо говорити про теперішній стан діяльності нашої редакції, то якихось секретів у роботі не існує. Напрацювання попередніх років дозволяють оперативніше збирати й аналізувати інформацію. Поряд із рубриками, які пройшли через випробування часом, з'являються і нові. Втішає те, що серед читачів «Живої Води» є чимало знаних у нашому краї людей. Найцікавіші статті подаються на офіційній інтернет-сторінці Самбірсько-Дрогобицької єпархії.

Тема цього номеру присвячена слову та силі, яку воно несе. На даний час існує багато сфер, де його можна застосувати. Одна з них - медійна, де чи не найактивніше оперують словами. Як Ви вважаєте, наскільки ефективно наша Церква присутня у мас-медійному просторі?

Відповідь на це запитання розпочну з наступного. Без сумніву, великим позитивом стало у свій час перенесення осідку УГКЦ до Києва. Фактор живої присутності у столиці первоієрарха, пред-ставників різних декастерій, їхня безпосередня участь у різних заходах сприяють посиленню тої присутності, про яку Ви запитуєте. Якихось тридцять років тому греко-католики задовільнялися тим, що напівпідпільно слухали богослужбові відправи з Ватика-ну. Про якісь газети чи, скажімо, богословську літературу годі було й мріяти. Тепер ми присутні і на телебаченні, і в інтернеті, і на радіо. Кількість, правда, не завжди переходить у якість, але це справа часу. Завдяки мас-медіа можна стати віртуальним учасником відправи за участю високих церковних достойників, поглибити знання з катехизму, послухати проповідь з нагоди якогось свята, дістати найоперативнішу інформацію про події у релігійному житті, отримати відповіді на різні питання з духовної сфери, ведучи діалог з тими, хто говорить від імені Церкви. УГКЦ упродовж останнього десятиліття насправді зробила вагомий поступ у розвитку власних мас-медіа.

Яку роль відіграє християнський медійний простір у формуванні ідентичності українського суспільства?

Показовим є сам факт присутності. Те, що кілька десятиліть було під заборорою, стало не лише дозволеним, але й має пра-во на власний голос. Але писати зі знанням справи не кожному під силу. Ще вчора чи позавчора, якийсь журналіст, скажімо, був переконаний, що релігія – «це опіум для народу». А сьогодні він повинен показати, як Церква

облагоджує суспільство, служить здоровій моралі тощо. Тут потрібно, згадавши біблійну сентенцію про необхідність відділити зерно від полови, зробити наголос на диференційованому підході. Про Церкву, про релігійне життя можна писати по-різному. Деколи світські журналісти ласі на якісь сенсації. Вони, якщо навіть і мають місце, то не завжди складають суть проблеми. А смакування ними зовсім не сприяє конструктивному її вирішенню. Не дивуйтесь, що так мало публікацій, телепередач, радіопрограм про самопожертву військових капеланів, про віддане служіння представників черенечих спільнот, про харитативну місію Церкви, про насправді героїчне минуле катакомбної УГКЦ. Насправді, величезним є поле для праці і, відповідно, для висвітлення її плодів у мас-медіа. Приближення мас-медіа до реалій життя Церкви зможе позитивно вплинути на фомування ідентичності українського суспільства.

Чи користуються довірою християнські медії? Які перспективи церковних мас-медіа?

Думаю, що рівень довіри до християнських медіа корелюється із рівнем довіри у суспільстві до Церкви. Як свідчать результати опитувань, упродовж кількох останніх років він дещо знизився. І це при тому, що зроблено вагомий поступ у розвитку. Від церковних журналістів вимагають більшої оперативності, поінформованості, більшого вміння аналізувати і критикувати. Але слід пам'ятати, що є запитання, на які не відразу можна дати відповідь. Не тому, що хтось, скажімо, із представників Церкви не готовий до відкритого діалогу. Радше тому, що ті чи інші проблеми, шляхи для їхнього подолання проходять випробування часом. Тепер дуже часто говорять і пишуть про глобалізацію як всеохопний процес. Водночас - про відкритий доступ до інформації, про високий рівень комунікативності. Це спонукає представників церковних мас-медіа шукати нові шляхи, випрацьовувати нові форми спілкування із соціумом, щоб мати вплив на нього. Можна без перебільшення сказати, що перед нами - величезне поле для праці. Так і напрошується оте євангельське: «Жниво велике, але робітників мало». Якщо виходити з тої позиції, що кадри вирішують усе, то, попри дуже несприятливу кон'юнктуру, майбутнє за тими журналістами, які, проявляючи конфесійну незаангажованість і маючи правдиве перо, будуть професійно писати і говорити про найрізноманітніші проблеми у релігійному житті суспільства.

Чи повинна церковна журналістика реагувати на події, які відбуваються у державно-політичному житті?

Церква повинна бути поза політичним процесом. Але ж її вірні - громадяни української держави. Тож впливаючи на свідомість цих громадян, змінюючи їхнє ставлення до

вартостей земних і надприродних, можемо конструктивно вплинути на розбудову України. Хіба можна забувати про те, що Україна - це держава з тисячолітньою християнською традицією? Хіба не потрібно нагадувати, що інтеграція європейської спільноти була б неможливою без опертя на християнську ідентичність народів, що населяють цей регіон? На моє переконання, найкращу відповідь на поставлене запитання можна знайти у хрестоматійній праці Митрополита Андрея Шептицького «Як будувати рідну хату?», написану ще у 1941 році як декрет Львівського архієпархіального собору до духовенства. У цьому документі не згадується про журналістів, однак, очевидним є те, що й на них покладається особлива місія.

Сьогодні спостерігається велика атака на інформаційний простір України. Її наслідки уже є відчутними. Офіційні державні медіа дуже часто змінюють свій вектор, а це чинить вплив на людину. Чи можемо ми як Церква вести боротьбу у цій площині?

Зміна векторів державними медіа дуже часто продиктована політичною кон'юктурою, прагненням підпорядкувати засоби певній меті. Ті ж, які не є державними і мають достатньо свободи у випрацюванні власної позиції, страждають конформізмом. З позиції цієї мінливості Церква, яка проповідує вічні цінності, виглядає консервативною. Як тут не згадати хрестоматійний вислів апостола Павла з його Послання до євреїв «Ісус Христос учора й сьогодні - той самий навіки». Тому, мабуть, й існує певне упередження до церковних мас-медіа. За прикладами далеко не потрібно ходити. Скільки списів, як кажуть, уже зламано, у такій царині як проблематика так званої «сексуальної свободи». Церква, маючи у своїх руках певний медійний ресурс, щораз більше заявляє про гідність людини, про біоетичні проблеми, про демографічну ситуацію, про необхідність правдомовності політиків, про важливість морального очищення в середовищі тих, хто творить закони і відповідальний за їхнє дотримання. Однак, щоб проповідь і апологетика проповідуваних Церквою вартостей не стала «голосом волаючого в пустелі», держава повинна сприяти тому, щоб вплив релігійних журналістів на суспільну свідомість був більш відчутним. Тоді, за словами одного з аналітиків, героями релігійної тематики будуть не оголені дівчата руху «Фемен», а люди, в пошанування пам'яті про яких здвигнуто хрест неподалік від Жовтневого палацу поряд з Майданом Незалежності у Києві.

УГКЦ в медіях - це тисячі публікацій, інтерв'ю, сайтів, блогів, відео-проповідей та звернень в українських та закордонних ЗМІ. Вражаюче, але чи можемо заспокоїтись на досягнутому? Які перспективи Ви бачите для християнської журналістики взагалі і Самбірсько-Дрогобицької єпархії зокрема?

На це запитання я уже частково відповів. Заспокоюватися не слід, та й не дозволять нам бути спокійними, літеплими, байдужими ті, хто з нетерпінням чекає від нас нових публікацій, повідомлень, коментарів. Найперше волів би більш тісно і системно працювати з представниками світських друкованих видань. Попри відносно невеликі тиражі газет, вони є одним з джерел інформації для людей, що населяють різні частини Самбірсько-Дрогобицької єпархії. Було б доречним під егідою управління єпархії проводити конкурси на кращі відео-, фото- та текстові матеріали про релігійне життя Бойківщини. Саме в регіонах живуть і працюють люди, які ретельно досліджують минувшину. Їх немає аж так багато. Але вони володіють непідкупним ентузіазмом і здатністю докопуватися до джерел. Саме таких людей потрібно залучати до співпраці з релігійними мас-медіа. І, звісно ж, усі напрацювання повинні мати довершення в електронному варіанті.

Християнська журналістика – один з вимірів слова: [інтерв'ю з о. М. Бучинським / записав А. Козар] // СЛОВО №4 (68), грудень 2016-лютий 2017